

Samrådsredogörelse

Detaljplan för del av Aspudden 2:1

invid kv Flyttfågeln i stadsdelen Aspudden,

Dp 2014-02336

Innehåll

Sammanfattning	1
Bakgrund	2
Förslagets syfte och huvuddrag	2
Hur samrådet bedrivits	2
Inkomna synpunkter och stadsbyggnadskontorets	
ställningstagande	2
Statliga och regionala myndigheter och förbund	2
Kommunala nämnder, bolag och förvaltningar	2
Övriga remissinstanser	5
Sakägare enligt fastighetsförteckning	6
Övriga, ej sakägare . Error! Bookmark not defined.Fel! Bokmärket är inte definierat.	
Stadsbyggnadskontorets sammanvägda ställningstagande	17
Föreslagna förändringar	17

Sammanfattning

Planen syftar till att ersätta två befintliga förskolepaviljonger med en större permanent förskola med 8 avdelningar. Planförslaget sändes ut på samråd 2014-11-26- 2015-01-21. Under samrådet har 18 yttranden inkommit. Flertalet remissinstanser tillstyrker eller har inga erinringar mot planförslaget. Några framför synpunkter i sak, framför allt vad gäller tillgänglighet, angöring och parkering inom kvartersmark. De flesta sakägare och övriga boende som framfört synpunkter önskar att förskolans placering ses över, att buller-, ljus- och riskutredningar utförs, ersättning för träd och parkmark samt att samrådstiden förlängs.

Med anledning av de synpunkter som framförts under samrådet kommer följande frågor att studeras vidare i det fortsatta planarbetet: Ljushöjning och kompensation av nedtagna träd. Kontoret föreslår att förslaget ändras så att skärmtak och solskydd får uppföras även norr om förskolan (på så kallad prickmark), att totalhöjderna för förskolans västra samt östra del och loftgången höjs med 0,5 meter samt att byggrätten för loftgången minskas.

Kontorets sammanfattande bedömning är att de inkomna synpunkterna kan hanteras och vidarestuderas i det fortsatta arbetet.

Stadsbyggnadskontoret

Fleminggatan 4
Box 8314
104 20 Stockholm
Telefon 08-508 27 300
stadsbyggnadskontoret@stockholm.se
stockholm.se

Bakgrund

Förslagets syfte och huvuddrag

Detaljplanen syftar till att möjliggöra att två befintliga förskolepaviljonger ersätts med en ny, större, permanent förskola med 8 avdelningar.

Hur samrådet bedrivits

Plansamråd för aktuell detaljplan pågick under perioden 2014-11-26 - 2015-01-21. Information om samrådet skickades ut enligt sändlista till remissinstanser och berörda sakägare enligt fastighetsförteckningen. Samrådsförslaget visades i Tekniska Nämndhuset, i Aspuddens bibliotek, Hägerstensvägen 133 samt på stadsbyggnadskontorets hemsida, www.stockholm.se/detaljplaner. Annons om samråd och samrådsmöte publicerades i lokaltidningen Mitt i Liljeholmen/Älvsjö tisdagen den 25 november 2014. Samrådsmöte hölls 2014-12-02 i Aspuddens skola, Blommensbergsvägen 166 där 2 personer närvarade.

Inkomna synpunkter och stadsbyggnadskontorets ställningstagande

Nedan redovisas en sammanfattning av de synpunkter som inkom under samrådet. Stadsbyggnadskontorets kommentarer och ställningstagande redovisas i kursiv stil efter varje ämne.

Statliga och regionala myndigheter och förbund

Länsstyrelsen

För närvarande har Länsstyrelsen inga synpunkter på planförslaget enligt 5 kap. 14 § PBL och kommer därför inte att översända något skriftligt yttrande i ärendet. Länsstyrelsen delar kommunens bedömning att planernas genomförande inte kan antas medföra betydande miljöpåverkan.

Trafikverket

Trafikverket har ingen erinran på rubricerat ärende med ert dnr: 2014-02336.

Svenska kraftnät

Svenska kraftnät har tagit del av handlingarna för rubricerat ärende och har ingenting att erinra mot upprättat förslag.

Stadsbyggnadskontorets ställningstagande

Synpunkterna noteras.

Kommunala nämnder, bolag och förvaltningar

Stadsdelsnämnden

Nämnden ställde sig bakom förvaltningens förslag.

Stadsdelsförvaltningen ställer sig positiv till förslaget. Den kontinuerligt växande befolkningen medför att stadsdelen ständigt är i behov av permanenta förskolelokaler så att de tillfälliga lösningarna i form av paviljonger i allt större grad kan bytas ut mot mer hållbara lösningar. Förvaltningen är även positiv till att förslaget innebär förskolegårdar på ca 17,5 kvm/barn, vilket är i linje med det förvaltningen har som krav för friliggande förskolor.

Vidare innebär förslaget att Aspudsparken kan öppnas upp mer i och med att de tillfälliga lokalerna tas bort och den planerade byggnaden placeras söder om nuvarandepaviljonger. Tillsammans med Vinterviksparken och stranden längs Mälaren bildar Aspudsparken ett större sammanhängande park- och friluftsområde. Genom att Aspudsparken öppnas upp bildas en mer sammanhängande korridor som medför positiva rekreativvärden för hela Hägersten-Liljeholmen.

Miljö- och hälsoskyddsnämnden

Miljö- och hälsoskyddsnämnden tillstyrker planförslaget.

Miljöförvaltningen har tidigare lämnat underlag för bedömning av miljö- och hälsofrågor för aktuell detaljplan. De viktigaste frågorna som togs upp var naturmarken och ekologiska spridningsvägar.

Nämnden anser att de frågorna har beaktats i planeringen.

Nämnden anser att planområdet är lämpligt för en förskola eftersom förskolan inte utsätts för buller eller höga halter av luftföroreningar.

Förskolegårdens friyta redovisas bli 17,5 kvm/barn vilket nämnden anser är acceptabel med tanke på att det finns stora grönområden och en stor parklek i närheten som kan komplettera utleken på gården. Planförslaget innebär att parkstråket öppnas upp genom att byggnaden flyttas söderut, vilket nämnden är positiv till eftersom det även gynnar de ekologiska spridningsvägarna.

Ett tiotal träd ska tas ner enligt planförslaget. Nämnden anser att dessa kan kompenseras med plantering av fruktträd som körsbär, päron eller äppelträd. Detta kan ge ett positivt inslag i parkmiljön både för människor och för den biologiska mångfalden. Det kan även vara positivt med plantering av alm och ek i området. Förutom träd kan blommande buskar, t.ex., syrén med fördel planteras vid förskolans gräns för att stärka den biologiska mångfalden.

Trafikkontoret

Trafikkontoret är positivt inställt till att förskolan planläggs permanent, vilket ger bättre möjligheter att se över områdets långsiktiga förutsättningar och tillgodose dess behov.

Området är relativt kuperat. Det är viktigt att branta partier undviks så långt det är möjligt. Högst 2 % lutning ska eftersträvas över

längre partier. Där det inte går att undvika behöver möjligheten till avhjälpande åtgärder som ex. räcken eller bänkar utredas närmare. Trappor ska utformas så de blir tillgängliga och det ska säkerställas att det finns alternativa vägar för dem som inte klarar trappor.

När gångvägen får en ny sträckning är det särskilt viktigt att den ges bästa möjliga tillgänglighet. Området har goda förutsättningar för fotgängare och kollektivtrafik genom läget nära Örnbergs tunnelbanestation.

Trafikkontoret önskar en redovisning i planritning för hur inlastning och avfallshantering planeras genomföras och var lastplatser föreslås.

Av planbeskrivning framgår att all parkering till förskolan sker på gatumark. Trafikkontoret anser att det bör eftersträvas att förlägga personalparkering på kvartermark. Korsningsbehovet och behovet av eventuella hastighetsdämpande åtgärder på Stenkilsgatan behöver utredas närmare i planprocessen.

Det totala antalet cykelparkeringsplatser inom detaljplanen ska redovisas i planbeskrivningen. Trafikkontoret rekommenderar minst 0,2 cykelplatser per anställd och att det finns goda parkeringsmöjligheter för förälder med cykel/lådcykel.

Det är positivt att det viktiga parkstråket, som leder ner mot Mälaren, breddas och förbättras då den tillfälliga förskolan tas bort. Där parkmark upplåtits för tillfällig förskoleverksamhet ska marken återställas med gräsytor och trädplanteringar. Träd som tas bort bör ersättas med nya träd. Det är bra att förskolegården ges en storlek på ca 17,5 kvm/barn så att förskolegården räcker till och att parkmark inte behöver upplåtas.

Stockholms stadsmuseum

Stadsmuseet har inget att erinra att nuvarande förskolepaviljonger rivs och ersätts med permanent förskola enligt förslaget. Den något mer sydliga placeringen innebär visserligen att förskolan kommer närmare Kv Flyttfågeln, men museet ser positivt på att det viktiga och karaktärsskapande parkstråket därmed rensas från byggnationer.

Rådet till skydd för Stockholms skönhet

Skönhetsrådet ställer sig mycket positivt till planförslaget och den friliggande förskolan. Förskolegårdens storlek innebär friytor om cirka 17,5 kvm/barn vilket överskrider stadsdelens målsättning om 15 kvm/barn. Skönhetsrådet anser att friytans storlek kan accepteras med tanke på förskolans läge och tillgång på angränsande parkmark men enligt rådets uppfattning bör staden ha gemensamma riktlinjer för hur stor friytan bör vara per barn.

Rådet tillstyrker förslag till detaljplan.

Stadsbyggnadsnämndens råd för funktionshindersfrågor

Rådet framför att nyplanteringen av träd på grund av allergirisken inte bör ske med björkar.

Stockholms Stads parkerings AB

Stockholm Parkering väljer att inte lämna några synpunkter.

Stadsbyggnadskontorets ställningstagande

Inför granskning ska alternativ för lämpliga träd och planteringar som kan kompensera nedtagna träd ses över.

Tillgänglighetskrav bedöms kunna uppnås för planområdet. Den del av gångvägen som får en ny dragning bedöms inneha mindre lutning än befintlig väg eftersom den följer samma nivå/höjd innan den ansluter till Stenkilsgatan. Högst 2% lutning klaras inom hela planområdet.

Planbeskrivningen ska kompletteras med en beskrivning av var lastplatser planeras och hur inlastning och avfallshantering är tänkt.

Det har i planarbetet varit en ambition att behålla så mycket allmän parkmark som möjligt. Stadsbyggnadskontoret har utrett personalparkering på kvartersmark men funnit det viktigare att prioritera parkens utbredning och allmänhetens tillgång till denna. Parkering finns redan längs Stenkilsgatan.

Hastigheter och eventuella hastighetsdämpande åtgärder styrs inte genom planarbetet.

Planbeskrivningen ska kompletteras med siffra för cykelparkering.

Förskolan ska anmälas till miljöförvaltningen enligt förordning till miljöbalken om miljöfarlig verksamhet och hälsoskydd även om detta inte är en del av planarbetet.

Övriga remissinstanser**Stockholm Vatten Avfall AB**

Stockholm vatten avfall har inga synpunkter på aktuell detaljplan.

Stockholm Vatten VA AB

Vatten- och spillvattenanslutning till planområdet kan ske mot Stenkilsgatan. Den nya förskolan är placerad söder om nuvarande byggnad. Eftersom gatan lutar kraftigt kan det vara svårt att höjdmässigt ansluta, framför allt avloppet som sker med självfall, till de befintliga serviserna. Sannolikt behöver därför ny servisanslutning byggas något längre söderut i Stenskilsgatan.

Vattentrycket varierar mellan +90 m och +110 m över stadens nollplan.

Spill och dagvattenanslutning kan ske i parkstråket väster om området. Dagvatten skall så långt som möjligt hanteras inom fastigheten. Någon dagvattenledning finns inte i gatan så de befintliga dagvattenledningarna är inte anslutna till någon dagvattenledning som angivits i planbeskrivningen. I den mån dagvatten behöver avledas till det allmänna nätet så ska det ske gemensamt med spillvattnet till den kombinerade ledningen i Stenkilsgatan. Av detta skäl är det angeläget att dagvattnet hanteras lokalt inom fastigheten enligt stadens dagvattenpolicy. Den kombinerade ledningen är redan idag hårt belastad och översvämningar sker regelbundet längre ner längs gatan. Ett ökat flöde av dagvatten till det allmänna nätet ska därför undvikas.

Fortum Distribution AB

Åtgärder i Fortum Distribution AB:s befintliga anläggningar utförs efter beställning till Fortum Distribution AB samt bekostas av byggherren. Fortum Distribution AB har 11kV och 0,4kV kablar intill planens östra kant som om de kommer i beröring med markarbeten kan behöva flyttas eller skyddas. I övrigt har vi ingen erinran vad gäller distributionsanläggningar för el.

TeliaSonera Skanova Access AB

Skanovas teleanläggningar/rättigheter berörs inte/påverkas inte av rubricerat planförslag. Vi har därför inget att invända mot gällande detaljplaneförslag

Stadsbyggnadskontorets ställningstagande

Anslutning till befintliga serviser ska genom dialog med byggherren utredas vidare under det fortsatta projekteringsarbetet.

Uppmärksammat fel vad gäller dagvattenledning under Stenkilsgatan tas bort från planbeskrivningen. Dagvattnet ska fördröjas inom fastigheten. Det tydliggörs i planbeskrivningen.

Eventuella åtgärder i Fortum Distribution AB:s befintliga anläggningar sker i samråd mellan byggherren och forum under detaljprojektering. Byggherren kontaktar Fortum vid eventuella behov.

Sakägare enligt fastighetsförteckning

Fyra boende på Ivar Vidfamnes gata

Undertecknade begär att samrådsprocessen förlängs till den 20 februari 2015 att framföra synpunkter i samrådsskedet för detaljplaneförslaget Aspudden 2:1, SDp 2014-02336. Vår främsta invändning är att vi som direkt berörda boende och bostadsrättsinnehavare inte har fått information om planerna inom

rimlig tid för att kunna ta del av och sätta oss in i handlingarna i ärendet för att kunna ställa relevanta frågor och föra fram synpunkter.

Samråd har inte genomförts på ett korrekt sätt. Samråd enligt 5 kap 11 § PBL ska uttryckligen ske med berörda boende och bostadsrättsinnehavare. Någon information om detaljplaneförslaget har inte gått ut direkt till berörda boende och bostadsrättsinnehavare. Det har kommit till vår kännedom att den 25 november inkom till ISS (BRF-Vidfamnes ekonomiske förvaltare i Uppsala) en inbjudan till samråd. Varken ISS eller BRF-Vidfamne kan rimligen anses vara ombud för oss innehavare av bostadsrätter. Inbjudan till samråd och samrådsmöte borde istället gjorts direkt via post till oss boende och bostadsrättsinnehavare. En kopia av inbjudan anslogs på trapphusens anslagstavlor i början av december. Av denna information framgick inte att planerna om permanentning av den tillfälliga förskolan innebär att förskolan ges en helt ny placering i parken. Det har inte heller varit möjligt att på ett rimligt sätt ta del av informationen via stadens webbsida. Planerna var varken sökbara på hemsidan eller via en vanlig webb-söksida. För att hitta dokumenten för planförslaget krävdes kunskap om ett särskilt verktyg som staden använder för att publicera sina planer. Det var inte förrän vi efter fyra samtal till stadens växel nått en person på staden som kunde leda oss rätt i verktyget som dokumenten om planen gick att få fram. Därmed har vi som berörs av detaljplaneförändringen inte givits samma möjligheter att ta del av förslaget till detaljplan och framföra synpunkter på förslaget. Vi menar därför att samrådet inte har genomförts i enlighet med syftet med samrådsbestämmelserna. Därmed ska vi ges rimlig tid för att ta del av underlaget och formulera våra synpunkter. Enligt målen för stadens budget för 2015 är Stockholm en demokratisk stad där medborgarna har inflytande. Vidare ska Stockholmnas delaktighet och inflytande över sin närmiljö förstärkas och staden dialog med invånarna ska utvecklas. Att avsiktligt eller oavsiktligt låta bli att informera direkt berörda boende och bostadsrättsinnehavare om arbetet med detaljplanen kan inte anse följa dessa riktlinjer för stadens demokratiarbete.

Boende på Ivar Vidfamnes gata + 43 namnunderskrifter
Stadsbyggnadskontoret har i underlaget till stadsbyggnadsnämndens beslut i augusti 2014 givit felaktiga uppgifter till nämnden genom att påstå att placeringen av den nya dagisbyggnaden enligt förslaget innebär att så många träd som möjligt kan bevaras. Genom den föreslagna placeringen av nya byggnader så måste mellan 10-15 fullstora träd och många mindre träd och buskar tas bort, vilket är cirka 10 träd fler än en placering i höjd med nuvarande temporära paviljonger skulle innebära.

Vi är positiva till att delar av parkområdet tas i anspråk för en förskola, men vi anser att ändringen av detaljplanen i syfte att göra plats för förskoleverksamhet i parkområdet ska göras så att de

negativa effekterna för parkområdet och för oss boende blir så liten som möjligt. Liggande planförslag ger starkt negativ påverkan på vår boendemiljö, värdet på våra bostäder och områden av parken som har stort värde för oss och invånarna i Aspudden. Vi anser dock att det är möjligt att genom en annan placering av förskolan helt undvika eller minimera denna negativa påverkan. Här följer synpunkter på detaljplanförslag för Aspudden 2:1, SDp 2014 - 02336. Synpunkterna rör risk för skador på byggnaderna i BRF-Vidfamne med potentiellt stora reparationskostnader som följd, bullerpåverkan, påverkan på boendemiljö samt bostadsrätternas värde, samt allmän miljöpåverkan. Avslutningsvis redogör vi för våra generella synpunkter på omvandlingen av parkmark på det sätt förslaget till ny detaljplan avser, samt diskuterar alternativ placering.

Risk för skador på byggnader

Under byggskedet kommer vibrationer att uppstå. Våra byggnader är uppförda i mitten av 1940-talet. I såväl grund, väggar och puts finns sedan tidigare många sprickor. Dessa sprickor kan förvärras eller nya kan uppstå vid byggnationen av nya hus i närheten. Risken bör utredas. Delar av icke bärande innerväggarna är av betong med låg hållfasthet (så kallade kexväggar) som lätt faller sönder vid påfrestningar. Vi befarar att byggnation på ett mycket litet avstånd kan medföra skador på våra byggnaders konstruktion, med omfattande kostnader för renovering till följd, särskilt om det kommer krävas sprängning eller pålning.

Bullerpåverkan

Under byggskedet kommer mycket buller att uppstå alldeles intill den tysta sidan av bostäderna på Ivar Vidfamnes gata 2-14. Avståndet från våra bostäders tysta sida med sovrum kommer att vara mycket litet (som närmast ca 5 meter från fasad). När förskolan är i drift kommer buller dagtid från förskolan. Den tillfälliga förskolan ger idag upphov till störningar dagtid. Detta buller kommer att öka påtagligt om en förskola genomförs enligt planförslaget. Detta till följd av att:

- Antalet barn kommer öka invid våra lägenheter när det blir åtta avdelningar.
- Avståndet mellan förskolan att mer än halveras vilket mer än fördubblar ljudnivån ytterligare.
- Ljudnivån sedan förstärks ytterligare genom att ljudet kommer att reflekteras mellan våra bostäders fasader och den nya höga byggnadens fasad.
- Bostadsbyggnaderna är placerade i trappstegsform där hörnen mellan huskropparna ytterligare fördubblar ljudnivån vid rum i närheten av hörnen.
- Förskolans entré med leverans av varor, hämtning av sopor, samt lämning och hämtning av barn ligga väldigt nära port 2.

Vi bör ha möjlighet att vistas vid fasaden utomhus på den mark som tillhör bostadsrättsföreningens fastighet utan att störas av buller från förskolan. Vi bör också ha möjlighet att kunna vila dagtid hemma med öppet fönster utan att störas av buller på den tysta sidan av våra bostäder. Placeringen av förskolans gård och byggnad samt lastplats och entré kommer inte att möjliggöra det. Enligt samrådshandlingarna krävs inte någon bullerutredning. Vi anser att det för att garantera att störningarna i och utanför bostäderna inte är för stora krävs att en utredning av bullerpåverkan både vid fasad och att hänsyn tas till ventilationens och fönstrens konstruktion vid avgörande av vad som är en rimlig bullernivå. Bullerutredningen ska också utföras så att hänsyn tas till momentana ljud, enskilda frekvenser och ljudspikar (d.v.s. inte enbart vägd ljudnivå under längre tidsperioder). Hänsyn bör också tas till att det är den tysta sidan av lägenheterna som berörs av ökat buller.

Ni bör särskilt beakta att:

- a. Byggnader med ventilation och fönster är utformade på 1940-talet. Ventilation och fönster är alltså utformade för närmare 70 år sedan, med låg dämpning av omgivande ljud.
- b. Huskropparna är förskjutna i relation till varandra vilket skapar ljudförstärkande inåtgående hörn i närheten av sovrum mot den förskolans föreslagna placering.
- c. Personer vistas ofta dagtid i sina bostäder. (Både pensionärer och personer som arbetar kvällar och nätter). Möjligheter för sömn/vila under dagtid utan att störas av buller ska vara möjlig i någon del av lägenheten.

*Boendemilljö för närboende och värdet på
bostadsrättslägenheterna i Brf Vidfamne 2-14*

Bruksvärdet och det ekonomiska värdet på våra bostäder kommer att minska till följd av att byggnad förs upp på ett litet avstånd från sovrum och kök. Förskolans gård kommer placeras på ett mycket litet avstånd från våra bostäders tysta sida, med sovrum. Som närmast ca 5 meter från fasad och som längst ca 15 meter från fasad. Den tillfälliga förskolans staket är nu placerat på som närmast ca 15 meter från fasad och som längst ca 30 meter från fasad. Byggnaden kommer att ligga som närmast ca 10 meters avstånd från port 8, ca 15 meters avstånd från fönster i port 4 och 6 och ca 20 meters avstånd från fönster i port 2. Den planerade förskolans byggnad är två våningar högt med sadeltak. Våra bostadshus är tre våningar höga. Detta innebär att:

- a. Utsikt mot en öppen parkmark med träd och ljus ersätts av utsikt mot en tvåvåningsbyggnad. För närvarande har vi på våra bostäders norra sida en mycket rogivande utsikt mot fullstora träd och särskilt vintertid en fri sikt ända till husen norr om parkområdet. Denna utsikt kommer att förstöras genom om den planerade förskoleverksamhetens tvåvåningsbyggnad placeras så när som i genomsnitt 15 meter från våra fönster.

b. Vi får insyn i våra bostäder och sovrum. För närvarande har vi i det närmaste insynsfritt i våra rum på norra sidan av våra bostäder. Om planen på förskola genomförs kommer det att bli direkt insyn på nära håll till våra bostäder i portarna 2- 8 längs Ivar Vidfamnes gata.

c. Ljusinsläpp på norra sidan av lägenheterna minskar (Påverkan bör utredas).

d. Det parkområde vi vistas i dagligen kommer att vara otillgängligt för oss och till stora delar förstöras genom att ca 15 fullstora träd huggs ned och ersätts av byggnader och bodar. För närvarande vistas vi mer eller mindre dagligen i området norr om våra bostäder. Detta är en viktig del i det sociala umgänget mellan oss grannar. Många barn leker på dessa ytor dagligen. Träden och parkmarken ger här en trygg och trivsamt miljö avskilt från vägtrafik. Om planförslaget genomförs kommer denna sociala plats för vila och umgänge att gå förlorad för oss. Allt detta försämrar boendemiljön och minskar värdet på bostadsrätterna i brf Vidfamne 2-14.

Allmän miljöpåverkan

Miljöpåverkan på stora träd

Placeringen av och utformningen av byggnaderna enligt förslaget till detaljplan innebär att åtminstone mellan 10-15 fullstora träd kommer att huggas ned. Staden har som målsättning i sin budget för 2015 att öka antalet träd i Staden och att den biologiska mångfalden ska skyddas.

"Stockholms blå och gröna värden ska värnas. Parker och naturreservat är viktiga för stockholmarna och ska underhållas bättre."

"Träd har en viktig funktion, såväl i parker, naturområden som gatumiljöer. En särskild satsning genomförs för detta under mandatperioden."

"Nämnderna ska även beakta biologisk mångfald i sitt arbete. "

"Särskilda insatser ska vidtas för att öka antalet träd i staden."

Exploateringsnämnden ska

tillsammans med stadsbyggnadsnämnden, trafikinämnden och miljö- och hälsoskyddsnämnden

påbörja arbetet med att ta fram en strategi för ekosystemtjänster och grönytekompensation."

De befintliga stora träden har ett stort värde för oss boende på Ivar Vidfamnes norra sida men kommer självklart också att ha ett stort värde för de barn som ska gå i den planerade förskolan och andra som vistas i parken. Fullstora äldre träd av alla arter bidrar också till den biologiska mångfalden i mycket större grad än nyplanterade träd kan göra. Enligt planen kommer nya träd att planteras. Vi har dock svårt att se att det går att ersätta fullstora träd på en kort tid. Det måste vara bättre att placera byggnaden där träden inte står. I tjänsteutlåtandet 27 juni 2014 från stadsbyggnadskontorets planavdelning som ligger till grund för stadsbyggnadsnämndens beslut den 21 augusti 2014 står följande: "På och intill den befintliga förskolegården finns flera äldre träd, både ekar och lönnar, samt mindre lövträd och buskar i täta dungar. Öster om

planområdet står en solitärjätteek. Det finns ett bestånd av äldre ädellövträd i området som bidrar till spridningen av eklevande arter." Detta är helt riktigt.

Senare i tjänsteutlåtandet påstår stadsbyggnadskontoret att "Den nya byggnaden uppförs strax söder om befintlig byggnad vilket innebär att träden på och omkring förskolegården i huvudsak kan bevaras." Detta påstående är helt felaktigt. Det är på det område som det förekommer flest träd som stadsbyggnadskontoret föreslår att huset ska uppföras.

Genom att enbart förflytta byggnaden lite norr ut till området där det tillfälliga förskolans östra paviljong finns kan alla dessa träd att sparas. Möjligen kommer i storleksordningen 5 träd att behöva tas bort.

Parkmark görs permanent otillgänglig för allmänheten

Idag är området som detaljplaneändringen gäller en parkmark. Ändringen av detaljplanen innebär att parkmark permanent omvandlas till ytor som inte är tillgängliga för allmänheten. Det område som planförslaget berör används för närvarande i det närmaste dagligen under stora delar hela året. Ytan används under sommarhalvåret för picknick, fotbollsspel, solning, och odling. Under höst och vinterhalvår för lek i höstlöven, skidåkning och byggande av snögubbar och snöbollskrig. Området är även en plats där de boende längs Ivar Vidfamnes gata träffas, odlar och umgås. Ytan används tack vare träden och den öppna gräsyten också som ett trivsamt promenadstråk för hundägare och andra som går i området. Det är en naturlig väg för de som går mellan området kring Örnberget och området kring Hägerstensvägen.

Genom närheten till parkområdet har barn, äldre och personer med funktionsnedsättning i området stor möjlighet att vistas i parken. Parkområdet behöver då också vara så öppet som möjligt för att öka tillgängligheten till området.

"All planering av den yttre miljön ska ske med särskild hänsyn till behoven hos barn, äldre och personer med funktionsnedsättning." (Stockholms stads budget, 2015)

"Det ska finnas goda möjligheter till stadsodling i Stockholm: i parker, på kvartersgårdar, på tak och på kolonilotter. I takt med att Stockholm växer blir det allt fler som vill ha egna odlingar. Urban odling skapar samhörighet, fler mötesplatser och biologisk mångfald och ekosystemtjänster samt är pedagogiskt för barn och bra för folkhälsan." (Stockholms stads budget, 2015)

"Stadens parker ska utvecklas med nya metoder för planering av grönområden. Nya parker ska anläggas som en naturlig del av stadsutvecklingsområden. Fler lekparkar ska utvecklas och göras tillgängliga för barn med funktionsnedsättning." (Stockholms stads budget, 2015).

Av samrådsunderlaget anges att byggnader redan finns på platsen. Dessa byggnader är dock enbart baracker som tillfälligt är

uppställda på parkmark för att lösa ett akut behov av barnomsorg. Någon permanent förskola finns alltså inte det aktuella parkområdet, enbart en tillfällig. Området ska därför i detta läge betraktas som den parkmark den är enligt gällande detaljplan, och prövningen av ändringen av detaljplan ska göras som om parkmarken för första gången tas i anspråk för förskoleverksamhet och byggnader. Att tillfällig verksamhet bedrivs där ska inte vägas in vid bedömningen av värdet av parkmarken.

Generella synpunkter på ombildningen av parkmarken

Parkmark behövs för rekreation för de som bor i området och kringliggande områden inom Liljeholmen/Hägersten. Dessa ytor av gemensam parkmark får ökat värde och fler användare ju mer mark som tas i anspråk till förtätning (t.ex. industriområden och andra redan bebyggda ytor omvandlas till bostadsområden). Parkområdet är synligt och tillgängligt från flera håll. Enligt förslaget kommer hus och staket att placeras mycket nära befintliga hus längs Ivar Vidfamnes gata. Detta innebär att de som kommer från Örnbergsvägen till Stenkilsgatan liksom de som kommer från Hövdingavägen och längs Hövdingastigen mot Stenkilsgatan inte kommer att se ingången till parkområdet.

I handlingarna anges att utformningen och placeringen av en ny förskolebyggnad i förslaget är anpassat efter karaktären i området. Hänsyn har dock inte tagits till att det i karaktären för området även ingår öppna ytor mellan byggnadskropparna med träd och gröna ytor. Detta medger en bättre tillgänglighet för allmänheten till området. Den av staden föreslagna ytan för förskola med gård är mycket stor i förhållande till de flesta förskolor som finns i stadsdelen. Det måste finnas särskilda skäl för att permanent ta en stor andel av den allmänna parkmarken mellan Ivar Vidfamnes gata och Torsten Alms gata i anspråk och andra förskolor. Några sådana skäl har inte redovisats i samrådsredogörelsen. Vi ifrågasätter därför att en så stor yta av parkmarken ska tas i anspråk för förskoleverksamhet.

Vi vill framhålla att området som detaljplaneförändringen gäller är parkmark. Något permanent förskola finns inte, enbart en tillfällig förskola. Vid bedömningen av konsekvenser av detaljplaneförslaget ska området därför beaktas som parkmark enligt gällande detaljplan. Ingen hänsyn kan därför tas till att det idag ligger en provisorisk förskola på parkmarken när konsekvenserna av detaljplanförslaget utvärderas.

Alternativ placering

Vi motsätter oss inte att delar av parkområdet tas i anspråk för en förskola. Vi anser att ändringen av detaljplanen i syfte att göra plats för förskoleverksamhet i parkområdet ska göras så att de negativa effekterna för oss boende och på parkområdet blir så liten som möjligt. Det vill säga på ett sådant sätt att en förskola placeras i den del av parken som när mindre attraktiv för de som vistas i parken. Liggande planförslag påverkar dessvärre områden av parken som

har stort värde för alla oss som bor här i området Aspudden-Örnsberg.

Vissa inskränkningar och förändringar kan man som boende få räkna med och acceptera. Men det förutsätter att inga alternativa placeringar för verksamheter eller byggnader står till buds. Här finns dock möjlighet att placera verksamheten och byggnaden längre norr ut, ungefär mitt mellan bostäderna söder om Torsten Alms gata och Ivar Vidfamnes gata. En sådan placering skulle medföra att de nackdelar, som vi beskriver ovan i detta dokument, och som skulle vara följd av det remitterade förslaget, begränsas eller helt elimineras.

Den öppna impedimentartade gräsytan längs med Stenkilsgatan kring den tillfälliga förskolans östra paviljong nyttjas i dag nästan inte alls. Genom att placera den nya förskolan med gård i huvudsak i triangeln som bildas mellan gångvägarna Hövdingastigen och Aspudsstigen (promenadstråket i Norra delen av Aspudsparken) och Stenkilsgatan minimeras påverkan av parkområdet, samtidigt som tillgängligheten till förskolan ökas för transporter och leveranser.

Vi föreslår därför att en ny byggnad för förskolan placeras i östvästlig riktning i höjd med den existerande tillfälliga östra förskolepaviljongen och att förskolans gård minskar i relation till förslaget. Alternativt föreslår vi att byggnaden kan placeras med långsida längs med Stenkilsgatan. Denna andra alternativa placering stämmer dessutom bättre överens med karaktären på området, d.v.s. att byggnaderna sträckning i huvudsak är parallell med närliggande gata.

Boende på Ivar Vidfamnes gata

Jag bor i fastigheten på Ivar Vidfamnes gata och har några synpunkter på placeringen av den planerade förskolan norr om vår fastighet, projekt P2014-02336. Jag tycker att placeringen ut mot Stenkilsvägen är mycket bra, med trafik till och från förskolan direkt från Stenkilsvägen. Detta tror jag är bra för alla parter - lättast för lastbilar, sopbilar mm, föräldrar och personal och också bäst för boende på Ivar Vidfamnes gata (som utgör en återvändsgränd). Däremot bör Stadsbyggnadskontoret göra en ljusstudie gällande placeringen av förskolan. Jag tror att den kommer att ligga för nära byggnaderna på Ivar Vidfamnes gata. Det nya huset bör istället ligga högre upp, mot Torsten Alms gata, där de befintliga paviljongerna är placerade idag är det ultimata. Om man placerar byggnaderna där de är utsatta på kartan kommer förskolan att vara i skuggan mest hela dagen. Även förskolegården hamnar onödigt mycket i skuggan av befintlig byggnad. Mitt förslag är att börja med att riva paviljongerna (barnen kan ju då flytta in i paviljongerna Grågåsen på andra sidan Stenkilsvägen, vid fotbollsplanen). De paviljongerna lär vara tomma vid det laget då Grågåsen mittemot Aspudsskolan bör vara färdigbyggd då). Efter att paviljongerna är rivna kan man bygga nya förskolan på deras plats = i solsken både för byggnad och förskolegård!

Gräsmattan vi har på baksidan (=den nya förskolegården) är väldigt skuggig och ofta mycket blöt (marken torkar aldrig upp ordentligt), barn behöver ljus!

Stadsbyggnadskontorets ställningstagande

Det är bostadsrättsföreningen (brf:en), alltså fastighetsägaren, som ansvarar för att de boende i föreningen blir informerad.

Samrådshandlingarna skickas till den adress och fastighet som brf:en; äger; är skriven på; och som är registrerad i lantmäteriets fastighetsdatabas. Samrådet annonserades i lokalpressen och skickades ut till alla sakägare enligt fastighetsförteckningen.

Information om samrådet anslogs även i portuppgångar. Allt samrådsmaterial fanns tillgängligt i Tekniska nämndhuset och på Aspuddens bibliotek, Hägerstensvägen 133, Hägersten, samt på kontorets hemsida. Samrådstiden tog slut 21 januari 2015 och hade då, på grund av vinterstängt, pågått i 8 veckor vilket är 2 veckor längre än i normala fall. De boende erbjöds en vecka extra för att komma in med synpunkter, vilket godtogs av dem boende.

FÖRSKOLANS PLACERING OCH FÖRLUST AV TRÄD

Aspudden är i stort behov av fler förskoleplatser. Aktuell plats är i "Program för Aspudden och Midsommarkransen" (Dnr 2011-08257) utpekad som lämplig för förskola. Aspudsparken pekas ut som mycket viktig för rekreationen i stadsdelen. Parken bildar ett sammanhängande grönstråk ner mot Mälaren med stor variation av funktioner och upplevelser. I programmet fastslås att den permanenta förskolan ska placeras närmare befintlig bebyggelse för att lämna ett så brett grönstråk som möjligt. Det är viktigt då en del av parkområdet kommer att, precis som idag, hägnas in för förskoleverksamheten.

I tjänsteutlåtandet som godkändes av stadsbyggnadsnämnden i augusti 2014 står det att förskolan ska placeras så att ett så stort parkstråk som möjligt kan bevaras. Efter start-PM har byggnadens placering ändrats inför samråd för att ytterligare bredda grönstråket och låta det återfå sin ursprungliga och egentliga bredd.

Förskolans nya placering innebär att ett antal träd behöver fällas. Träd som tas bort ska ersättas med nya träd. Det finns vid nyplantering möjlighet att se över trädsorter. Ett alternativ är att plantera fruktträd vilket skulle berika mångfalden i parkområdet i jämförelse med idag. Exakt vilken sorts träd eller nyplantering som ska ske ska studeras vidare men beslutas inte inom arbetet med att ta fram en ny detaljplan. Ambitionen är att bevara så många träd som möjligt. Detta medför att förskolan hamnar närmare bebyggelsen norr om Ivar Vidfamnes gata. Det kan medföra ökad

insyn, minskad utsikt och buller med närmare källa i närområdet. Stadsbyggnadskontoret är medvetet om att placeringen av förskolan kan innebära en lokal förändring för närområdet men anser att stadsdelens och stadens behov av nya förskoleplatser väger tyngre än den lokala förändring som planen medför.

ALTERNATIV PLACERING AV FÖRSKOLAN

Olika placeringar av förskolan har under framtagandet av samrådsförslaget prövats. En placering av förskolan längre norrut skulle innebära att grönstråket splittras ytterligare och delas upp i en östlig och en västlig del. Det strider mot det mål som presenterades i start-PM. En sådan placering skulle även försvåras av en brantare lutning i parkstråkets norra del.

En infart från Ivar Vidfamnes gata, öster om den nya förskolan, utreddes men det konstaterades att existerande vändplan är för liten. Att anlägga en ny vändplan är av måttskäl och upplevelsen av park inte möjlig. Vändning utan backning för leveranser och transporter till förskolan skulle inte klaras. Det skulle innebära att förskolan skulle behöva en ny, egen infart med vändplan inom parkmark för att möta Boverkets krav på angöring och tillgänglighet. Skulle en ny infart anläggas skulle en vändplan för transporter och leveranser behöva anordnas i anslutning till förskolan. Kravet för minsta vändradie för att kunna vända utan backrörelse, 9 meter, skulle inte gå att uppnå inom parkområdet. Det, tillsammans med själva förskolebyggnaden, skulle dessutom innebära ett stort ingrepp i Aspuddsparken och störa upplevelsen av parkmiljön. En ny infart med vändplan skulle dessutom innebära att fler träd skulle behöva tas ned. För att lämna kvar ett så brett parkstråk som möjligt och säkra allmänhetens tillgång till parken har förskolan placerats närmare befintlig bostadsbebyggelse i söder. Förskolans exakta placering ska utredas ytterligare.

Stadens ambition är att ha ett högt antal kvm friyta/barn. Då förskolan ligger i direkt anslutning till park bedöms gårdens storlek, 17,5 kvm friyta/barn, som tillräcklig. Alternativa placeringar av förskolan har undersökts och stadsbyggnadskontoret ser vald placering som mest lämplig. Planbeskrivningen ska kompletteras med en motivering för varför andra placeringar valts bort .

EKONOMISK ERSÄTTNING

Plan- och bygglagstiftningens grundprincip är att ersättning för så kallade planskador inte ska utgå. Värdeeffekterna ska istället prövas i planärendet inom ramen för avvägningen mellan enskilda och allmänna intressen. Om en skada är större än vad som skäligen

bör tålas så utgör detta ett hinder mot att detaljplanen antas eller vinner laga kraft.

STÖRNINGAR UNDER BYGGTID

Då bygganmälan görs åläggs byggaren (byggsamråd) att vidta nödvändiga åtgärder enligt gällande lagar och förordningar samt informera boende om detta behövs. Vid byggtiden för den nya förskolan kommer exploatören ha en kontrollansvarig som ser till att alla myndighetskrav uppfylls. Krav som ska uppfyllas gäller bland annat arbetsmiljö, hantering av miljöfarliga rivningsmassor, buller och damm. Tidpunkter för leveranser, transporter och byggarbete ska styras så att störning för närboende minimeras. Vid behov kommer vibrationsmätare sättas upp på grannhusen och en besiktning av närliggande hus ska göras före och efter eventuella sprängningar. Närboende kommer också informeras innan arbetet med den nya förskolan påbörjas.

BARNBULLER

I samband med att antalet barn vid förskolan ökar stiger även bullernivån. Då den nya förskolan är placerad söder om en stor del av förskolegården kommer den fungera som skydd mot buller. Den del av förskolegården närmast bebyggelsen i söder tillåter uthus och förråd, något delen mot norr inte gör, varför barnens lek förväntas ske mot parkområdet snarare än närmast bebyggelsen. En stor del av förskolegården ligger norr om förskolan vilket innebär att den nya förskolan delvis skyddar befintlig bebyggelse vid Ivar Vidfamnes gata från buller.

Trafiken i området kan komma att öka, men riktvärdet på 55 dB(A) utomhus vid fasad kommer inte överstigas i området.

FÖRLORAD PARKMARK

Även om viss parkmark görs om till kvartersmark i form av förskola bedömer stadsbyggnadskontoret att förskolans samhällsnytta väger över den, i sammanhanget, lilla del parkmark som tas i anspråk.

Förskolegården kommer de tider som förskolan är stängd vara tillgänglig för allmänheten. Stadsdelen har ett minimumkrav på 15 kvm friyta/barn. Förskolan förväntas få en friyta om drygt 17 kvm/barn och ligger i direkt anslutning till park vilket får ses som ett plus. För att värna om allmänhetens behov öppnas parken upp. Stadsbyggnadskontoret bedömer att de aktiviteter som beskrivs i yttrandet inte riskerar att gå förlorade och att det finns gott om tillgänglig parkmark kvar.

Allmänhetens behov måste säkerställas. Det finns mycket stora träd och parkmark kvar. Den tid som förskolan är stängd är gården tillgänglig för allmänheten.

Gångstråket kommer bli kvar även om en sträcka på ca 40 meter måste dras om.

Stadsbyggnadskontorets sammanvägda ställningstagande

Från de inkomna synpunkterna har intressekonflikter mellan förskolans placering och avstånd till befintlig bebyggelse identifierats, samt minskad parkmark och allmänhetens tillgång till förskolegården. Intressekonflikt har även kunnat identifieras mellan bevarande av träd och uppförande av förskolebyggnaden samt en oro för ökad trafik längs Stenkilsgatan i och med förskoleverksamhetens.

Föreslagna förändringar

Med anledning av de synpunkter som framförts under samrådet kommer följande frågor att studeras vidare:

- Ljuszförhållanden, en solstudie ska tas fram
- Ersättning av träd med nyplanterade träd

Kontoret föreslår att de träd som försvinner vid förskolebyggnadens uppförande ersätts och att solskydd och skärmtak får anordnas inom hela planområdet. Totalhöjden för förskolebyggnaden och förskolans loftgång har höjts 0,5 meter. Plushöjder på marken inom fastigheten har på plankartan placerats ut och byggrätten har förskjutits något. Övriga förändringar är av redaktionell karaktär.

Stadsbyggnadskontoret bedömer att ovanstående revideringar innebär en lämplig avvägning mellan olika intressen.

Susanne Werlinder
planchef

Tony Andersson
stadsplanerare